

UNIVERSITAS TYRNAVENSIS
FACULTAS PHILOSOPHICA

Posudok oponenta na habilitačnú prácu

Autor dizertačnej práce: PhDr. Kinga Izsóf Jurásová, PhD.

Téma dizertačnej práce: Komu sa nelení, tomu sa zelení: Psychologické pohľady na pro-environmentálne správanie a pro-environmentálnu nečinnosť

Predkladaná dizertačná práca má podobu recenzovanej vedeckej monografie (rok vydania 2025), jej recenzentami boli prof. PhDr. Karel Paulík, CSc. a Mgr. Jakub Šrol, PhD. Monografia má rozsah 253 strán vrátane zoznamu použitej literatúry. Jazyková a formálna úroveň práce je na výbornej úrovni.

Habilitačná práca sa zaoberá aktuálnym a významným problémom súčasnosti – správaním ľudí v kontexte ochrany životného prostredia. Autorka zaujíma komplexný prístup, ktorý kombinuje teoretické aspekty z oblasti environmentálnej psychológie, kognitívne procesy, emocionálne procesy a plynule prechádza do vlastného empirického výskumu.

Monografia je systematicky členená do prehľadných kapitol, čo umožňuje ľahkú orientáciu v komplexnej problematike. Čitateľ sa môže dobre orientovať v témach od základného vymedzenia jednotlivých pojmov až po komplexné teórie a integratívne modely. Text práce je vedecký a systematický. Tabuľky, grafy a schémy prehľadne sumarizujú text a pomáhajú čitateľovi pochopiť predkladané poznatky.

Autorka odkazuje na kľúčové teoretické práce a preukazuje široký prehľad v literatúre - jednak v snahe o historické zasadenie konceptov, ale zároveň tiež využíva najnovšie informačné zdroje v dostatočnom množstve a variabilite. Vlastné zovšeobecnenia a syntézy doterajších poznatkov sú formulované adekvátne. Z textu práce je zrejmé, že autorka sa v zvolenej téme veľmi dobre orientuje. K doterajším poznatkom v tejto oblasti prispievajú aj autorkine vlastné výskumy (ktoré tvoria druhú polovicu monografie, str. 121-206), čím autorka preukazuje svoju výskumnú erudíciu. Empirické výskumy podporujú teoretické tvrdenia a ponúkajú konkrétne dáta na overenie predpokladov.

Medzi drobné nedostatky predkladanej práce možno zaradiť napr. obmedzený rámec environmentálnych kontextov. Monografia sa zameriava prevažne na individuálne správanie a psychologické mechanizmy, pričom dostatočne nezohľadňuje širšie sociálne a inštitucionálne faktory, ktoré tiež významnou mierou ovplyvňujú pro-environmentálne správanie - vzhľadom na rozsah monografie je to však plne akceptovateľné.

Veľká časť empirického výskumu (aj autorkinho vlastného, aj citovaného od iných autorov) je založená na sebaučtovaniach v dotazníkoch, ktoré môžu byť ovplyvnené skresleniami, ako je napr. sociálna žiadúcnosť. Autorka by mohla v budúcnosti zvážiť využitie alternatívnych metód zberu dát (napríklad experimentálne metódy, priame

UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS
FACULTAS PHILOSOPHICA

pozorovanie, alebo spomínané metódy ako Pro-environmental Behavior Task (PEBT), Work for Environmental Protection Task (WEPT) a pod.

Zloženie niektorých výskumných výberov môže do istej miery limitovať generalizovateľnosť výsledkov. Navrhujem, aby sa v budúcnosti realizovali replikácie autorkiných výskumov na rôznorodých výskumných výberoch, ktoré by zvýšili platnosť a aplikovateľnosť zistení – napr. rôzne vekové skupiny, rôzne regióny, rôzne veľkostné kategórie miest/obcí, rôzne socio-ekonomické pozadie respondentov a pod.

Otázky do diskusie:

1. Ako môžu byť psychologické teórie (ako je napr. Teória plánovaného správania) prispôbené na riešenie pro-environmentálneho správania na spoločenskej úrovni, resp. nad rámec individuálneho správania?
2. Vzhľadom na zistenia o eko-úzkosti a eko-paralýze, aké intervencie by mohli byť navrhnuté na zmiernenie týchto emocionálnych bariér a podporu aktívneho pro-environmentálneho správania u jednotlivcov?

Záver:

Habilitačná práca PhDr. Kingy Izsóf Jurásovej je kvalitnou a prínosnou vedeckou monografiou, ktorá prináša nové pohľady na pro-environmentálne správanie a pro-environmentálnu nečinnosť z psychologického hľadiska. Celkovo je kvalita habilitačnej práce dôkazom autorkiných vedeckých schopností a skúseností v odbore psychológia – čo predstavuje významný argument pre udelenie hodnosti docent v odbore Psychológia.

Habilitačná práca splňa všetky požiadavky kladené na prácu tohto typu v odbore Psychológia, preto ju odporúčam k obhajobe, a po jej úspešnom absolvovaní navrhujem udeliť vedecko-pedagogický titul docent.

V Trnave, 22.04.2025

prof. PhDr. Marián Špajdel, PhD.